

داوری ترسناک جهانگیری

محمدصادق چنان‌صفت

روزنامه‌نگار و تحلیلگر اقتصاد

اسحاق جهانگیری سیاست‌ورز باسابقه ایرانی را می‌توان در ته‌خطی از اصلاح‌طلب‌ها فرض کرد که در همسایگی جناح سیاسی اعتدال‌گرایان قرار دارد. به همین دلیل بود که حسن روحانی با تشخیص خود و شاید سفارش‌های مرحوم اکبر هاشمی‌رفسنجانی در مقام معاون اول رئیس‌جمهور، دوره یازدهم ریاست‌جمهوری فعالیت خود را در سطوحی بالا شروع کرد. اسحاق جهانگیری در ۴ سال نخست ریاست‌جمهوری حسن روحانی در مقام معاون اول چهره‌ای تازه از این منصب ارائه کرد. او با اختیاراتی که از سوی رئیس‌دولت به او تفویض شده بود در اداره دولت یازدهم نقش قابل‌اعتنایی داشت. رودررویی او با طیف‌های تندرو اصولگرایان در چهار سال یادشده و نیز در دولت دوازدهم به دلیل افشای برخی از مسائل به‌ویژه رفتارهای دولت‌های احمدی‌نژاد در چگونگی هزینه‌کرد صدها میلیارد دلار درآمد صادراتی و نیز افشاگری درباره بایک زنجانی و دیگر فسادهای اقتصادی، جهانگیری را به یکی از هدف‌های اصلی تندروها تبدیل کرده است.

این سیاستمدار باسابقه که در دولت مرحوم رئیسی منصبی نگرفت و گویا در برخی مسائل کلی به ندرت مورد مشورت بود، در دولت چهاردهم نیز همچنان در حاشیه قرار دارد. وی در این مدت اما توانست رخدادهایی که در ۸ سال معاونت اولی در سپهر سیاست جمهوری اسلامی رخ داده بود را در کتاب بازگو کند. هفته گذشته بود که در مراسمی نسبتاً مهم از این کتاب رونمایی شد و باید منتظر باشیم تا نقدهایی که خوانندگان دارند نیز منتشر شود. اسحاق جهانگیری

که در سخنان خود همیشه با احتیاط برخی مسائل نهان را بر زبان می‌آورد در مراسم رونمایی از کتاب خود نکاتی را گفت که اهمیت دارد. یکی از مهمترین نکاتی که بسیار هم ترسناک است و در داوری جهانگیری بر زبان آمد این بود که: «شرایط مردم دشوار است. نمی‌توانیم در قفسی جدا از مردم زندگی کنیم. این شرایط دشوار با شرایط «نه جنگ و نه صلح» دشوارتر شد. هیچ‌کس نمی‌داند برای آینده چه باید بکند. اسنپ‌یک و برگشت تحریم‌ها شرایط را پیچیده‌تر کرده است. ناترازی‌های جدی در بخش‌های مختلف وجود دارد و کشور نیازمند اصلاحات اقتصادی است که نمی‌توان آن را عقب انداخت.» بخش ترسناک سخنان جهانگیری به مثابه یکی از مدیران تراز نخست جمهوری اسلامی که در مناصب گوناگون از استانداری تا وزارت و نیز معاونت اول رئیس‌جمهور در این نظام فعالیت کرده این است که «هیچکس نمی‌داند برای آینده چه باید بکند.»

اگر چنین است که سیاستمداری در اندازه اسحاق جهانگیری که بیشتر وقت‌ها با احتیاط سخن می‌گوید در یک نشست که در کانون توجه بوده است می‌گوید «هیچکس نمی‌داند برای آینده چه باید بکند» باید بدانیم که روزگار ایران از آنچه تصور می‌کنیم مبهم‌تر است. واقعیت این است که این داوری ترسناک جهانگیری در سپهر اقتصاد سیاسی کشور مابه‌ازای عینی دارد. در شرایط حاضر و در حالی که نرخ تورم فزاینده‌تر از سال‌های پیش به سوی بالاتر از ۵۰ درصد می‌رود و در وضعیتی که رشد اقتصادی برای امسال دوباره منفی می‌شود و در روزهایی که تراز تجاری کشور بدون استفاده از درآمد نفت هر سال بیشتر می‌شود و اگر درآمد نفت با آسیب روبه‌رو شود تامین غذای ایرانیان سخت و سخت‌تر خواهد شد، باید عبارت برزبان آمده از سوی جهانگیری را در کانون توجه قرار دهیم. ایران و ایرانیان همانند همه شهروندان جهانی می‌خواهند زندگی عادی داشته باشند و بنا به قول باهنر - از چهره‌های استخوان خردکرده اصولگرایان - ۹۰ درصد ایرانیان می‌خواهند زندگی کنند و بنا سیاست کاری ندارند.

نگاه حقوق‌دان

تراپ و حقوق توسل به زور

نگاهی به درگیری احتمالی آمریکا و ونزوئلا

آرش ملکی

پژوهشگر حقوق بین‌الملل

اختلاف آمریکا و ونزوئلا پیرامون ترانزیت مواد مخدر چند ماهی است به مرحله تنش وارد شده و این روزها بیم یک برخورد نظامی شدید بیشتر از هر زمان دیگری است. نبود حکومت قانون و فساد ساختاری افسارگسیخته - به‌عنوان نتیجه منطقی اقتدارگرایی سوسیالیستی - کشوری بر خوردار از بزرگترین ذخایر نفتی جهان، که از گاز طبیعی، طلا و الماس هم به میزان قابل‌ملاحظه‌ای بهره‌مند است را به مرحله‌ای رساندند که در حال حاضر ۸۲ درصد از جمعیت آن زیر خط فقر زندگی می‌کنند. دیگر پیامد این وضعیت، رشد اقتصاد مواد مخدر و بدل ساختن ونزوئلا به یکی از قطب‌های تولید و ترانزیت آن در آمریکای لاتین است. هرچند در این زمینه آمار دقیقی وجود ندارد، لیکن تخمین زده می‌شود سالانه بیش از ششصد تن انواع مواد مخدر از رهگذر خاک ونزوئلا تولید و توزیع می‌شوند؛ که در این زمینه سهم آمریکا به ۱۰ درصد از این میزان می‌رسد.

بر اساس آمار منتشره توسط کاخ سفید، در سال ۲۰۲۴ به‌طور متوسط روزانه دوست آمریکایی در نتیجه سوءمصرف این مواد جان خود را از دست دادند. این واقعیت سبب شد تا دولت ترامپ تمام ابزارهای سخت و نرم را در کنترل و مهار این وضعیت به کار ببندد. تعیین جایزه ۵۰ میلیون دلاری برای اطلاعاتی که به دستگیری مাদور منجر شود، به انضمام تعیین بزرگترین کارگزار اصلی مواد مخدر در ونزوئلا - موسوم به کارتل خورشیدها (Cartel de los Soles) - به‌عنوان یک گروه تروریستی را می‌توان در راستای این تدابیر تعریف کرد. در کنار این موارد می‌توانیم به ۲۲ مورد حمله به قایق‌های حامل مواد مخدر از سپتامبر سال جاری میلادی بدین‌سو در نواحی دریایی فی‌مابین اشاره کنیم. اکنون هم گفته می‌شود که نیروهای نظامی آمریکا در نزدیکی ونزوئلا در حالت آماده‌باش هستند و حمله نظامی به خاک این کشور قریب‌الوقوع است.

این رویداد به فرض تحقق در ردیف یک مخاصمه مسلحانه بین‌المللی قرار می‌گیرد و در پرتو حقوق بین‌الملل پیامدهایی خواهد داشت. ترامپ و کابینه او در طول پنج سال زمامداری نشان دادند که خواهان تغییر الگوی نظم حقوقی بین‌المللی موجود هستند و در تصمیمات خود بعضی قواعد جاری را که

با منافع ملی آمریکا (به تشخیص ایشان) مغایرت دارند، نادیده می‌گیرند. به همین ترتیب، می‌توان جنگ احتمالی آمریکا - ونزوئلا را هم تابعی از این معادله جدید دانست.

در الگوی فعلی، دولت‌ها وفق بند ۴ از ماده ۲ منشور ملل متحد متعهدند در روابط خود با یکدیگر از توسل به زور نظامی خودداری کنند. تنها استثنائات این قاعده مواد ۴۲ و ۵۱ از همان سند بین‌المللی هستند که در اولی توسل به قوای نظامی در قالبی جمعی، و ذیل تصمیم شورای امنیت علیه دولتی که به تهدید و نقض صلح و امنیت بین‌المللی مبادرت ورزیده صورت می‌پذیرد؛ و در مورد اخیر هم دولت‌ها حق دارند در زمان وقوع حمله نظامی به قلمرو سرزمینی خود، و مادامی که شورای امنیت به مسئله ورود نکرده، وفق اصول «زور متناسب با موقعیت» و «ضرورت نظامی» علیه دولت متجاوز حمله نظامی انجام دهند.

در مورد وضعیت آمریکا - ونزوئلا، خبری از حمله نظامی به خاک آمریکا نبوده و اقدام احتمالی ارتش آن کشور در ردیف دفاع مشروع کلاسیک تعریف نمی‌شود. به بیان دیگر، آمریکا مدعی است دولت ونزوئلا در چارچوب آعمالی سازماندهی‌شده به قاچاقچیان اجازه ترانزیت مواد مخدر را داده؛ و در ازای این اقدام در سود حاصله شریک می‌شود. نتیجه این اعمال، مرگ هزاران نفر از شهروندان آمریکایی به واسطه تصمیم حاکمیتی دولت ونزوئلا است. لذا این وضعیت را می‌توان ذیل تیرورسم ناشی از مواد مخدر (Narco-terrorism) قرار داد، و برای مقابله با آن به کاربست زور نظامی متوسل شد.

بدیهی است که این توجیه با موازین فعلی حقوق بین‌الملل انطباق ندارد و توسل به زور احتمالی مصداق تجاوز نظامی خواهد بود. اگر بنای آن بود که آمریکا بر مدار حقوق بین‌الملل موضوعه حرکت کند، باید این مسیر را از طریق شورای امنیت سازمان ملل متحد پی می‌گرفت و تصمیم متولی اصلی صلح و امنیت بین‌المللی به عملیات نظامی آمریکا مشروعیت حقوقی بین‌المللی می‌بخشید. یک به نظر نمی‌رسد دولت ترامپ (به هر دلیلی) به رعایت این قواعد تمایل باشد. هرچند قواعد حقوقی مرتبط با صلح و امنیت بین‌المللی از منظر سلسله‌مراتب در مرتبه نخست اهمیت قرار دارند؛ با این وصف، ویژگی پویایی که ذات حقوق بین‌الملل است باب تغییر را پیرامون این قواعد مفتوح نگه می‌دارد. آیا اقدام نظامی آمریکا در قبال تروریسم ناشی از مواد مخدر به تغییر الگوی توسل به زور در حقوق بین‌الملل منجر خواهد شد؟ پاسخ این سوال توسط اعمال یک‌جانبه دولت‌ها، روبه قضایی و دکترین در طول زمان مشخص خواهد شد.

تیتریک

HEADLINE ONE

۲

تصویب تحقیق و تفحص از فیلترشکن‌ها و اظهارات نمایندگان در جلسه دیروز

وقتی تندروها

مخالف فیلترینگ شدند

گروه خبر: مجلس روز سه‌شنبه، رنگ و بویی اینترنتی داشت. البته نه رنگ و بویی از جنس رفع محدودیت یا قانونگذاری جدید از جنس صیانت. در این جلسه درخواست تحقیق و تفحص از «عملکرد سامانه‌های مدیریت گذرگاه داده‌های کشور و مقابله با ابزارهای حاکمیت‌گریز یا همان فیلترشکن‌ها»، با ۱۹۸ رای موافق، ۸ رای مخالف و ۲ رای ممتنع از ۲۲۳ نماینده حاضر در صحن به تصویب رسید. همزمانی ارائه این طرح و صحبت‌های یکی از نماینده‌های تندرو تهران و ماجرای سیم کارت‌های سفید که در چند روز گذشته فضای شبکه‌های اجتماعی را به خود مشغول کرد، به صورت جداگانه نیز مورد توجه قرار گرفت.

۱۱ محور برای تحقیق درباره فیلترشکن‌ها

محمد رستمی، سخنگوی کمیسیون صنایع و معادن

مجلس به‌عنوان مرجع ارائه‌دهنده این گزارش، پس از ارائه توضیحات ابتدایی درباره روند طی‌شده و طرح دو سوال کلیدی مبنی بر اینکه «چه کسانی در فروش فیلترشکن دینفع هستند و گردش مالی ۲۰ الی ۵۰ همتی فیلترشکن به جیب چه کسانی می‌رود»، ۱۱ محور این طرح تحقیق و تفحص را ارائه کرد:

۱ نسبت ترافیک مصرفی داخلی به مصرف خارجی به چه میزان است؟
۱ چه برنامه‌ای برای افزایش سهم ترافیک داخلی از کل ترافیک مصرفی کشور و تحقق هدف ۷۰ درصد ترافیک داخلی دارید؟

۲ با توجه به مصوبه ۱۳ خرداد ۱۳۹۶ شورای عالی فضای مجازی چه میزان از داده‌های شهروندان ایرانی در اختیار سکوهای خارجی قرار گرفته و می‌گیرد؟ چه میزان از داده‌ها و اطلاعات سکوهای خارجی در فضای شبکه‌ملی اطلاعات ذخیره و میزبانی می‌شود؟ چه‌نامی برای حکمرانی مناسب کلان داده‌ها انجام داده‌اید؟

۳ داده‌ها و اطلاعات رمزشده توسط ابزارها و سکوهای خارجی که غیرقابل نظارت توسط مراجع ذی‌صلاح است عمدتاً به ترتیب حجم داده توسط کدام سامانه‌ها و نرم‌افزارها تبادل می‌شود؟

۴ چه تدابیری از سوی دستگاه‌های حاکمیت دولتی برای حفاظت از داده‌ها و اطلاعات شهروندان ایرانی و جلوگیری از بهره‌برداری و سوءاستفاده دشمنان اجماعی شود؟

۵ چه اشخاص حقیقی و حقوقی در فروش ابزارهای مختلف حاکم بعد از دور زدن سامانه‌های امنیت داده از قبیل نرم‌افزارهای موسوم به فیلترشکن‌ووی‌پی‌ان‌ها دینفع هستند؟

۱

۲

۳

۴

۵

تکس: منصوره قلیچی / مهر

بررسی نامه رئیس نظام پزشکی به رئیس مجلس

همدردی با قاتل یک پزشک؟

بر حضور یکی از نمایندگان مجلس شورای اسلامی در منزل قاتل و ابراز همدردی با عامل این جنایت هولناک موجب جریحه‌دار شدن عمیق احساسات جامعه پزشکی و افکار عمومی شده است. انتشار عمومی این تصاویر، علاوه بر رنجش جدی خانواده دکتر داوودی و همکاری او، این نگرانی را ایجاد نموده است که گویی در برخی موارد، ملاحظات و مناسبات محلی می‌تواند بر رعایت حدود و ثغور مسئولیت‌های قانونی، اخلاقی و اجتماعی سایه افکند. چنین برداشتی برای جامعه زبان‌بار بوده و برای شأن و جایگاه مجلس شورای اسلامی - که باید ملجا عدالت‌خواهی و ملاذ مظلومانه باشد - آفتی جدی محسوب می‌شود. جامعه پزشکی ایران که در سخت‌ترین شرایط به ویژه دوران همه‌گیری کرونا و جنگ اخیر با تقدیم شهادی گرانقدر، پاسدار سلامت مردم بوده است، حق دارد در برابر اقداماتی که امنیت روانی و حرمت حرفه‌ای آنان را مخدوش می‌کند، معترض باشد. این رفتارها متأسفانه موجب تشدید آلام جامعه و افزایش حساس بی‌پناهی در میان خدمتگزاران نظام سلامت شده است. سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران انتظار دارد جنابعالی نسبت به این موضوع حساس، دستور تذکر رسمی و رسانه‌ای به نماینده مذکور صادر فرمایید. همچنین شایسته است دلجویی درخور از خانواده معزز مرحوم دکتر داوودی صورت گرفته و تهمیدات لازم برای جلوگیری از تکرار چنین رفتارهایی

محمد رئیس‌زاده، رئیس سازمان نظام پزشکی اما روز گذشته در نامه به قالیباف بیش از هر چیز موضوع امنیت پزشکان را مورد توجه قرار داده و تاکید کرد: «پس از اجرای حکم قانونی و عادلانه قاتل مرحوم دکتر مسعود داوودی- پزشک خدم و فداکار که در یاسوج به طرز دلخراشی به قتل رسید- انتشار برخی تصاویر و گزارش مبنی

گزارش

یک

۶

۷

۸

۹

۱۰

۱۱

▼ سکوهای خارجی چگونه در ایران خدمات می‌دهند؟

یکی از نمایندگان تسنرو تهران به عنوان طراح تحقیق و تفحص از فیلترینگ و سامانه‌های فروش فیلترشکن، هنگام بررسی گزارش کمیسیون صنایع و معادن طی تذکری گفت: «در جلسه بررسی کمیسیون بر خلاف اکثر تحقیق و تفحص‌ها که دستگاه‌های ذی‌ربط به نوعی مخالفت می‌کنند و معتقدند که آن‌ها هیچ مشکلی نیست، وزارت ارتباطات در جلسه بررسی تحقیق و تفحص بیان کرد که من خود مدعی هستم. این موضوع عجیبی بود که وزارت ارتباطات هم می‌گفت که ما نمی‌دانیم فروش فیلترشکن‌ها با کیست، ما ۱۱ محور مشخص کرده‌ایم که برخی پاسخ‌های وزارت ارتباطات قانع‌کننده و برخی قانع‌کننده نبود.»

این نماینده مجلس با اشاره به مصوبه ۱۳ خرداد ۱۳۹۶ مجلس درباره ذخیره‌سازی داده‌های کاربران و محورهای مشخص شده در این طرح، ادامه

گزارش

دو